

Δεοντολογικά ζητήματα στη σχέση θεραπευτή - θεραπευόμενου

Μαρία Σαμακουρή
Καθηγήτρια Ψυχιατρικής Δ.Π.Θ.

Η ψυχοθεραπεία

- Εξελίσσεται εντός ενός συνεκτικού θεραπευτικού πλαισίου
 - εντός του οποίου εμπεριέχεται το πρόβλημα του θεραπευόμενου

Epstein R & Okasha A.

In: Tasman A, Kay J, Lieberman JA. Psychiatry, 2nd Ed, 2003: 64-76

πλαίσιο

- Ουσιώδες στοιχείο της ψυχοθεραπείας ανεξαρτήτως κατεύθυνσης
- Επιτρέπει στον θεραπευόμενο να αναπτύξει και να διατηρήσει αίσθημα εμπιστοσύνης και ασφάλειας

Epstein R & Okasha A.

In: Tasman A, Kay J, Lieberman JA. Psychiatry, 2nd Ed, 2003: 64-76

πλαίσιο

- Περιλαμβάνει ποικίλους παράγοντες ορίων όπως το:
 - να ενεργεί κανείς αξιόπιστα
 - να διατηρεί την εμπιστευτικότητα
 - να μην εκμεταλλεύεται τον θεραπευόμενο
 - ν' αντιστέκεται στις τυχόν προσπάθειες του θεραπευόμενου να «χειριστεί» τη θεραπεία

Epstein R & Okasha A.

In: Tasman A, Kay J, Lieberman JA. Psychiatry, 2nd Ed, 2003: 64-76

όριο

- Το όριο, εν γένει, είναι κατασκευή που διαχωρίζει διαφορετικούς τομείς
- Στην ψυχοθεραπεία το όριο διαχωρίζει την προσωπική από την επαγγελματική ταυτότητα του θεραπευτή

όριο

- Ο θεραπευτής έχει την ευθύνη **να μην εμπλέκει τα προσωπικά του** ενδιαφέροντα εντός του **επαγγελματικού του χώρου**
- Κρίσιμο ζήτημα στην ψυχοθεραπεία, καθώς ο **θεραπευόμενος** είναι ιδιαίτερα **ευάλωτος** και είναι πιθανό να μην μπορεί να προστατέψει τον εαυτό του

Κατά την ψυχοθεραπεία

- Αναπτύσσονται στενές διαπροσωπικές σχέσεις θεραπευτή-θεραπευόμενου
- Υπό **συνθήκες**
 - ιδιωτικότητας
 - εξάρτησης
 - διαφοράς ισχύος
- Που μπορεί να οδηγήσουν σε **παραβίαση** των ορίων της θεραπευτικής σχέσης εις βάρος
 - του θεραπευόμενου και
 - της θεραπείας

Δεοντολογικά ζητήματα

- Παρεκκλίσεις από τα όρια
- Πολλαπλές σχέσεις

Παρεκκλίσεις

- Διαβάσεις (crossings) των ορίων
- Παραβιάσεις (violations) των ορίων

Gutheil TG & Gabbard GO. American Journal of Psychiatry, 1993,150:188-196

Διαβάσεις (crossings) των ορίων

- παρεκκλίσεις από τη συνήθη κλινική πρακτική και τη συμπεριφορά
- **δεν** είναι **επιβλαβείς** για τον θεραπευόμενο
- είναι ή δεν είναι συνειδητά σκόπιμες
- προέρχονται και από τα δυο μέρη
 - θεραπευτής – θεραπευόμενος
- δεοντολογικά αποδεκτές
 - εφόσον εξυπηρετούνται αποτελεσματικότερα οι θεραπευτικοί στόχοι

Gutheil TG & Gabbard GO. American Journal of Psychiatry, 1993,150:188-196

Corey G, Schneider Corey M, Callanan P. Issues and Ethics in the Helping Professions. 7th Ed. 2007:261-310

Adshead G. In: GO Gabbard, JS. Beck, J Holmes Oxford Textbook of Psychotherapy, 2007: 477-484

Διαβάσεις (crossings) των ορίων – παραδείγματα

- καθυστερήσεις, πρώιμες προσελεύσεις, αλλαγή ή ακύρωση συνεδρίας χωρίς προειδοποίηση
- αυτο-αποκάλυψη*
- συζήτηση με τρίτους, για τον ασθενή, ακόμη και με τη συναίνεσή του
- διαφωνίες ή αστεία
- κάθε φυσική επαφή
- τυχαία συνάντηση
- δώρα*

** υπό προϋποθέσεις*

Παραβιάσεις (violations) των ορίων

- διαβάσεις των ορίων που προκαλούν βλάβη στον θεραπευόμενο
- συνήθως επειδή συνεπάγονται **εκμετάλλευση** της διαφοράς ισχύος και της εμπιστοσύνης μεταξύ θεραπευτή-θεραπευόμενου
- Σκόπιμες
- Αρχίζουν από τον θεραπευτή
- Δεοντολογικά **μη αποδεκτές**

Παραβιάσεις (violations) των ορίων – παραδείγματα

- απότομη διακοπή της θεραπείας από το θεραπευτή χωρίς προειδοποίηση
- υπερβολική αυτο-αποκάλυψη
- ξεσπάσματα θυμού (παρατεταμένα ή επαναλαμβανόμενα)
- ταπεινωτική συμπεριφορά
- καταπιεστική συμπεριφορά

Παραβιάσεις (violations) των ορίων – παραδείγματα

- οικονομική εκμετάλλευση
- προγραμματισμένες συναντήσεις εκτός πλαισίου
- κάθε φυσική επαφή που παρατείνεται ή επαναλαμβάνεται
- κάθε σεξουαλική ή ερωτική επαφή μεταξύ θεραπευτή και θεραπευόμενου
- αδιαφορία για τη θεραπεία

Διαβάσεις – παραβιάσεις ορίων

- Η διάκριση συχνά δυσχερής
- Διαφορετικές θεραπευτικές προσεγγίσεις – διαφορετικές τεχνικές
- Σημασία στο συγκεκριμένο κάθε φορά κλινικό ζήτημα
 - διαταραχές προσωπικότητας
- Κίνδυνος φαινομένου ολισθηρής πλαγιάς
 - slippery slope phenomenon

Φαινόμενο ολισθηρής πλαγιάς

- Οι συχνές διαβάσεις **διαβρώνουν σταδιακά** τη θεραπευτική σχέση και οδηγούν σε παραβιάσεις
- Υπ' αυτή την έννοια, κάθε παρέκκλιση από τη συνήθη πρακτική δεν είναι αποδεκτή

Φαινόμενο ολισθηρής πλαγιάς παράδειγμα σεξουαλικής παραβίασης

- Σταδιακή διάβρωση της ουδετερότητας
- Χρήση μικρών ονομάτων
- Συνεδρίες λιγότερο θεραπευτικές, περισσότερο κοινωνικές
- «Εξαιρετικός» ή έμπιστος ασθενής
- Αυτο-αποκάλυψη, προβλημάτων ή σεξουαλικών φαντασιώσεων του θεραπευτή
- Ο θεραπευτής προβαίνει σε αγγίγματα και αγκαλιές

Sarkar SP. *Advances in Psychiatric Treatment*, 2004,10:312-320
Simon RI. *Psychiatric Annals*, 1995, 25: 90-94

Φαινόμενο ολισθηρής πλαγιάς παράδειγμα σεξουαλικής παραβίασης

- Ο θεραπευτής κερδίζει τον έλεγχο του θεραπευόμενου, διαχειριζόμενος τη μεταβίβαση
- Επιπλέον θεραπευτικές επαφές
- Συνεδρίες αλλάζουν, για το τέλος της ημέρας
- Συνεδρίες παρατείνονται
- Θεραπεία χωρίς αμοιβή
- Έξοδοι μετά τις συνεδρίες
- Έναρξη σεξουαλικής επαφής

Sarkar SP. *Advances in Psychiatric Treatment*, 2004,10:312-320
Simon RI. *Psychiatric Annals*, 1995, 25: 90-94

Διαβάσεις – παραβιάσεις ορίων

- Οι διαβάσεις των ορίων εμπλουτίζουν τη θεραπευτική πρακτική και καθιστούν το θεραπευτή πιο ευέλικτο και περισσότερο αποτελεσματικό

Lazarus AA. Ethics and behavior, 1994, 4: 255-261
Zur O. The California psychologist, 2000, 33:14-16

Διαβάσεις – παραβιάσεις ορίων

Ο θεραπευτής να φροντίζει:

- Κάθε διάβαση ορίων να έχει μια θεραπευτική λογική
- Να αμφισβητεί συμπεριφορές που δεν είναι συνεπείς με τη θεωρητική του προσέγγιση

Ποιος παραβιάζει τα όρια;

- Θέματα ορίων εγείρονται σε όλες τις θεραπείες
- Αφορούν όλους τους κλινικούς, ανεξαρτήτως
 - εμπειρίας
 - θεραπευτικής προσέγγισης
- Το ερώτημα είναι σε ποιο βαθμό, οι δυσκολίες μπορούν ν' αντιμετωπισθούν με επιτυχία
- Να μάθουν οι θεραπευτές ν' αναγνωρίζουν έγκαιρα παράγοντες κινδύνου

Παράγοντες κινδύνου που αφορούν το θεραπευτή

Κρίσεις ζωής

- Αρχικές επαγγελματικές δυσκολίες
 - Να ευχαριστήσει τους ασθενείς για να αποκτήσει πελάτες
- Επαγγελματικές απογοητεύσεις
- Προβλήματα του γάμου τους

■ Μεταβολές

- Συνταξιοδότηση
- Απώλεια εργασίας
- Αλλαγή εργασίας – και προαγωγή
- Οικονομικά προβλήματα

Norris D, Gutheil TG, Straburger LH. *Psychiatric Services*, 2003, 54:517-521

Gottlieb MC, Younggren JF, Murch KB. *Cognitive and Behavioral Practice*, 2009, 16:167-171

Παράγοντες κινδύνου που αφορούν το θεραπευτή

- Ασθένεια του θεραπευτή
 - Άγχος θανάτου
- Μοναξιά και παρόρμηση για εκμυστηρεύσεις
 - αυτο-αποκάλυψη, αμφιλεγόμενο ζήτημα
- Εξιδανίκευση του «εξαιρετικού» ασθενούς
 - Όμορφος, νέος, έξυπνος, καλλιτέχνης, διάσημος, ενδιαφέρον περιστατικό
- Εξαιρέσεις
 - Επιπλέον συνεδρίες
 - Μακροχρόνιες συνεδρίες, ιδιαίτερα το βράδυ
 - Συναντήσεις εκτός γραφείου για μη επείγοντα προβλήματα, εκτός θεραπευτικού πλαισίου

Παράγοντες κινδύνου που αφορούν το θεραπευτή

- Περηφάνια, ντροπή
 - Δεν μπορεί να συμβεί σε μένα
 - Πρόβλημα των λιγότερο έμπειρων
 - Ξέρω να χειρίζομαι το ρίσκο, λόγω εμπειρίας
 - Είμαι υπεράνω του νόμου
- Προβλήματα στον καθορισμό των ορίων
- Άσκηση επαγγέλματος σε μικρές κοινότητες
- Άρνηση έγκαιρης αναγνώρισης προβληματικών καταστάσεων

Norris D, Gutheil TG, Straburger LH. *Psychiatric Services*, 2003, 54:517-521

Gottlieb MC, Younggren JF, Murch KB. *Cognitive and Behavioral Practice*, 2009, 16:167-171

Η πλευρά του θεραπευόμενου

- Δύσκολη η αναγνώριση της παραβίασης των ορίων και ακόμη δυσκολότερη η αναφορά της, από τους ασθενείς
- Θεραπευόμενοι με κάποια είδη διαταραχών έχουν περισσότερα προβλήματα με τα όρια
 - διαταραχές προσωπικότητας

Παράγοντες που ενισχύουν την ευαλωτότητα του θεραπευόμενου

- Παγίδευση
 - Έντονα συμβιωτική σχέση, «μοιραζόμαστε κάτι που δεν είναι σωστό»
- Επανάληψη τραυματικής εμπειρίας
 - Νιώθουν αβοήθητοι και δεν μπορούν να διαφύγουν
- Ντροπή και ενοχή
 - «Εγώ τον προκάλεσα»
- Αληθινή «αγάπη»
 - Ίσως η μόνη τους σχέση
- Εξάρτηση

Αυτο-αποκάλυψη

Αμφιλεγόμενη πρακτική

- Είδος θεραπείας
- Θεραπευτικό πλαίσιο
- Χαρακτηριστικά θεραπευόμενου
 - ηλικία
 - φύλο
 - εκπαίδευση
 - Κ.Ο.Ε.
 - πολιτισμικό υπόβαθρο
 - προσωπικότητα

αυτο-αποκάλυψη είναι θεραπευτική;

παράγοντας	Θεραπευτικό δυναμικό
Τύπος θεραπείας	
■ ψυχοδυναμική	χαμηλό
■ γνωστική- συμπεριφορική	υψηλό
■ αυτοβοήθειας	πολύ υψηλό
■ φαρμακολογική	υψηλό
■ υποστηρικτική	μέσο

αυτο-αποκάλυψη είναι θεραπευτική;

παράγοντας	Θεραπευτικό δυναμικό
Πλαίσιο	
■ στο γραφείο	χαμηλό
■ στην κοινότητα	υψηλό
Χαρακτηριστικά ασθενούς	
■ μικρή ή μεγάλη ηλικία	πολύ υψηλό
■ συγκεκριμένη σκέψη	υψηλό
■ κουλτούρα μεγάλης εκφραστικότητας	υψηλό

αυτο-αποκάλυψη

- Το θέμα δεν είναι το αν συμβαίνει αυτοαποκάλυψη του θεραπευτή, αλλά
- Τι αποκαλύπτει και εάν επιβαρύνει το θεραπευόμενο με προσωπικά του προβλήματα, αναστρέφοντας τους ρόλους

Σεξουαλικές σχέσεις με τους θεραπευόμενους

- Αντιδεοντολογικές
- Απαγορεύονται από όλους τους κώδικες δεοντολογίας
- Σε πολλά κράτη είναι παράνομες

Σεξουαλικές σχέσεις με τους θεραπευόμενους

Αντιδεοντολογικό είναι

- το γίνει κανείς θεραπευτής ατόμου με το οποίο είχε ερωτικές σχέσεις στο παρελθόν
- το να συνάψει ερωτικές σχέσεις με πρώην θεραπευόμενο
- το να αποκτήσει σεξουαλικές σχέσεις με άλλα άτομα, σημαντικά για τον θεραπευόμενο

Σεξουαλικές σχέσεις με τους θεραπευόμενους

- Οι περισσότερο μελετημένες παραβιάσεις των ορίων

Αποδέχονται ότι είχαν σεξουαλική σχέση με θεραπευόμενο

- 7.5% των ανδρών θεραπευτών
- 2.5% των γυναικών θεραπευτών

Epstein R & Okasha A.

In: Tasman A, Kay J, Lieberman JA. Psychiatry, 2nd Ed, 2003: 64-76

Σεξουαλικές σχέσεις με τους θεραπευόμενους

- Βλάπτουν τους θεραπευόμενους
- Υπονομεύουν το ηθικό καθήκον:
 - «Να ωφελείς και να μην βλάπτεις τον ασθενή»

Σεξουαλικές σχέσεις με τους θεραπευόμενους - πιθανές βλάβες

- Υποτροπή ή επιδείνωση συμπτωμάτων
- Νοσηλεία
- Αυτοκτονικός ιδεασμός και αυτοκτονία
- Κατάθλιψη

- Ενοχή
- Θυμός

Sarkar SP. *Advances in Psychiatric Treatment*, 2004,10:312-320

Bohoutsos et al. *Professional Psychology: Research and Practice*, 1983,14:185-196

Corey G, Schneider Corey M, Callanan P. *Issues and Ethics in the Helping Professions*, 7th Ed. 2007:261-310

Σεξουαλικές σχέσεις με τους θεραπευόμενους - πιθανές βλάβες

- Αίσθημα εγκατάλειψης
- Χαμηλή αυτοεκτίμηση
- Δυσπιστία προς το αντίθετο φύλο
- Δυσπιστία προς τον θεραπευτή και την
θεραπευτική διαδικασία

Sarkar SP. *Advances in Psychiatric Treatment*, 2004,10:312-320

Bohoutsos et al. *Professional Psychology: Research and Practice*, 1983,14:185-196

Corey G, Schneider Corey M, Callanan P. *Issues and Ethics in the Helping Professions*,
7th Ed. 2007:261-310

Σεξουαλικές σχέσεις με τους θεραπευόμενους - πιθανές βλάβες

- Απότομη διακοπή της θεραπείας
 - Επιβεβαίωση φόβου της εγκατάλειψης
 - Απώλεια του θεραπευτή
 - Δεν μπορεί να μιλήσει σε κανένα για το γεγονός
 - Πιέζεται από τον θεραπευτή να κρατήσει το μυστικό

- Οι σεξουαλικές σχέσεις με τους γιατρούς περισσότερο επιβλαβείς

Πολλαπλές σχέσεις

- Υπάρχουν όταν ο θεραπευτής
 - Έχει με τον θεραπευόμενο και άλλη σχέση πλην της ψυχοθεραπευτικής ή
 - Έχει συγχρόνως σχέση και με κάποιο άλλο άτομο, «σημαντικό» για τον θεραπευόμενο ή
 - Υπόσχεται να συνάψει τέτοιες σχέσεις στο μέλλον

Πολλαπλές σχέσεις παραδείγματα

- Περισσότεροι του ενός επαγγελματικοί ρόλοι
 - θεραπευτής και εκπαιδευτής
 - θεραπευτής και επόπτης
 - θεραπευτής και πραγματογνώμονας
 - θεραπευτής και εκπρόσωπος οργανισμού που πληρώνει για την ψυχοθεραπεία
 - θεραπευτής συγγενούς ή φίλου του θεραπευόμενου
- Ανάμειξη επαγγελματικού και μη επαγγελματικού ρόλου
 - θεραπευτής και φίλος
 - θεραπευτής και συνεταιίρος

Πολλαπλές σχέσεις

Δεν είναι αποδεκτές, δεοντολογικά

- αν επηρεάζουν
 - την αντικειμενικότητα
 - την επαγγελματική επάρκεια
 - την αποτελεσματικότητα της θεραπείας
- αν συμβάλλουν στην εκμετάλλευση ή προκαλούν βλάβη στον θεραπευόμενο

Πολλαπλές σχέσεις

- αν και οι περισσότεροι κώδικες δεοντολογίας εφιστούν την προσοχή στις πολλαπλές σχέσεις
- με την εξαίρεση των σεξουαλικών σχέσεων, σε κανέναν κώδικα δεν υποστηρίζεται ότι οι πολλαπλές σχέσεις είναι κατ' ανάγκη αντιδεοντολογικές
- κάποιες πολλαπλές σχέσεις θεωρούνται αναπόφευκτες
 - αγροτικές περιοχές, στρατός, υποομάδες πληθυσμού

Πολλαπλές σχέσεις

- πριν κανείς αποφασίσει να προχωρήσει σε πολλαπλές σχέσεις με τους θεραπευόμενους, οφείλει:
 - να αναλύσει προηγουμένως τα υπέρ και τα κατά τέτοιων καταστάσεων και
 - να αξιολογήσει προσεκτικά τους κινδύνους που συνεπάγονται για τη θεραπευτική διαδικασία

Πολλαπλές σχέσεις

Να αναρωτηθεί ο θεραπευτής αν:

- Είναι απαραίτητες οι πολλαπλές σχέσεις ή θα έπρεπε να τις αποφύγω;
- Μπορεί να προκληθεί βλάβη στον θεραπευόμενο;

Πολλαπλές σχέσεις

Να αναρωτηθεί ο θεραπευτής :

- Αν η βλάβη δεν είναι πιθανή, μπορεί η επιπλέον σχέση να είναι επωφελής για τον θεραπευόμενο;
- Μπορεί να διαταραχθεί η θεραπευτική σχέση;
- Μπορώ να είμαι αντικειμενικός;

Τα δώρα

- Πόσο κοστίζει;
- Ποιες είναι οι κλινικές συνέπειες του να δεχθείς ή ν' απορρίψεις το δώρο;
- Σε ποιο σημείο της θεραπείας προσφέρεται το δώρο;
- Ποια είναι τα προσωπικά σου κίνητρα;
- Ποιες είναι οι πολιτισμικές παράμετροι της προσφοράς ενός δώρου;

Σεξουαλική έλξη

- Διαδεδομένη εμπειρία μεταξύ των θεραπευτών και των δυο φύλων
- Δύσκολο να αποδεχθούν οι θεραπευτές τέτοιες εμπειρίες
- Διάκριση μεταξύ έλξης και συνεχούς ενασχόλησης
- Ανάγκη να διερευνάται το θέμα σε εποπτεία

Ανταλλαγή

Αμοιβή σε είδος ή υπηρεσίες

- Δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική
- Δεν βλάπτεται ο ασθενής

- Επηρεάζεται η κρίση ή η αποτελεσματικότητα του θεραπευτή;
- Οι όροι της ανταλλαγής ρυθμίσθηκαν εξ αρχής, σε συνεργασία με ασθενή;

Μη σεξουαλική φυσική επαφή με θεραπευόμενους

Αμφιλεγόμενο ζήτημα

- Ποιου οι ανάγκες εξυπηρετούνται;
 - Πόσο καλά γνωρίζεις τον ασθενή;
 - Γιατί ενδείκνυται το άγγιγμα;
 - Μπορεί να παρεξηγηθεί από τον ασθενή;
 - Είναι σύμφωνο με την περίπτωση;

Κοινωνικές σχέσεις με ΝΥΝ και πρώην θεραπευόμενους

- Ναι αρκεί να είναι σαφείς οι προτεραιότητες
- Όχι
 - Αντικειμενικότητα
 - Ικανοποίηση της ανάγκης του θεραπευτή να είναι αρεστός
 - Εκμετάλλευση της διαφοράς ισχύος που υπάρχει στη θεραπευτική σχέση
- Πολιτισμικές διαφορές
- Ο θεραπευτής μπορεί να είναι χρήσιμος και στο μέλλον

Τι μπορεί να είναι βοηθητικό;

- Επειδή **κανείς**, ανεξαρτήτως εκπαίδευσης και εμπειρίας, δεν είναι **άτρωτος**, οι θεραπευτές ενθαρρύνονται να καταφεύγουν **στην εποπτεία και τη συμβουλευτική**, όταν βρίσκονται αντιμέτωποι με πολύπλοκα προβλήματα που σχετίζονται με διαβάσεις των ορίων ή πολλαπλές σχέσεις

Βιβλιογραφία

1. Epstein R & Okasha A. Professional ethics and Boundaries. In: Tasman A, Kay J, Lieberman JA. Psychiatry, 2nd Edition, John Wiley & Sons Ltd, West Sussex, England, 2003: 64-76
2. Adshead G. Ethics and Psychotherapy. In: GO Gabbard, JS. Beck, J Holmes Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford University Press N.Y., 2007: 477-484
3. Norris D, Gutheil TG, Straburger LH. This couldn't happen to Me: Boundary Problems and Sexual Misconduct in the Psychotherapy Relationship. *Psychiatric Services*, 2003, 54:517-521
4. Corey G, Schneider Corey M, Callanan P. Issues and Ethics in the Helping Professions. 7th Edition, Thomson Brooks/Cole, 2007:261-310
5. Sarkar SP. Boundary violation and sexual exploitation in psychiatry and psychotherapy: a review. *Advances in Psychiatric Treatment*, 2004,10:312-320
6. Simon RI. The natural history of therapist sexual misconduct: identification and prevention. *Psychiatric Annals*, 1995, 25: 90-94

Βιβλιογραφία

7. Gottlieb MC, Younggren JF, Murch KB. Boundary Management for Cognitive Behavioral Therapies. *Cognitive and Behavioral Practice*, 2009, 16:167-171
8. Gutheil TG & Gabbard GO. The concept of boundaries in clinical practice: Theoretical and risk-management dimensions. *American Journal of Psychiatry*, 1993,150:188-196
9. Gutheil TG & Gabbard GO. Misuses and misunderstandings of Boundary theory in Clinical and regulatory Settings. *American Journal of Psychiatry*, 1998,155:409-414
10. Psychopathology Committee of the Group for the advancement of Psychiatry. Reexamination of therapist self-disclosure. *Psychiatric Services*, 2001, 52:1489-1493
11. Lazarus AA. How certain boundaries and ethics diminish therapeutic effectiveness. *Ethics and behavior*, 1994, 4: 255-261
12. Zur O. Going too far in the right direction: Reflections on the mythic ban of dual relationships. *The California psychologist*, 2000, 33:14-16
13. Bohoutsos et al. Sexual intimacy between psychotherapists and patients. *Professional Psychology: Research and Practice*, 1983,14:185-196